

ронців та інших осіб, задіяних у захисті національної безпеки, така властивість психіки повинна стати невід'ємною опцією.

Дослідження психологічних властивостей, які проводились серед молодих правоохоронців свідчать, що існують ряд факторів, які впливають на готовність до змін як метакогнітивну властивість психіки саме цієї категорії досліджуваних. Зокрема, в найменшій мірі на проявленість готовності до змін та мислення зростання впливають соціальна адаптивність та гнучкість у прийнятті рішень, готовність до ризику та рівень суб'єктивного контролю. Тобто, фактично, найбільш передбачувані фактори продемонстрували найменш значущий вплив на досліджувану властивість. Таким чином нульову гіпотезу щодо відсутності взаємодії готовності до змін з зазначеними факторами спростувати не вдалось. Натомість найвищий коефіцієнт взаємодії показали такі фактори як відкритість новому досвіду, мотивація до успіху і загальний мотиваційний комплекс, а в структурі останнього найбільший відсоток лінійної детермінації показав фактор зовнішньої позитивної мотивації ($R^2 = 55.26\%$).

Отримані в ході дослідження дані, таким чином, демонструють що до лав Національної поліції приходять молоді люди, замотивовані в найбільшій мірі суспільною значущістю професії, соціальним престижем та привабливістю, особливостями корпоративної субкультури правоохоронців, матеріальним благополуччям, бажанням працювати в команді, бажанням бодай на певний час присвятити життя типу діяльності, позбавленої соціальних ризиків та катаклізмів. Загалом такий набір факторів дозволяє якісніше формувати кадрову політику та трансформує уявлення про роль та значення інновативності та готовності до змін у професійній діяльності правоохоронця. Вміння послугоуватись сучасними рішеннями під час здійснення правоохоронних функцій, здатність до гнучкості у світі, де локальні та глобальні виклики перманентно вимагають швидкості реагування на зміни, є для сучасного правоохоронця невід'ємною навичкою.

Підсумовуючи, варто наголосити, що готовність до змін як професійна особливість та властивість мислення правоохоронців постає не лише як метакогнітивна властивість психіки, яку можна розвивати та вдосконалювати. Вона набуває в сучасному світі характеру однієї з «м'яких навичок» (soft skills), володінню якою можна навчатись і яка є обов'язковою рисою сучасного фахівця, покликаного захищати національну безпеку.

1. Chen P., Powers J. T., Katragadda K. R., Cohen G. L., Dweck C. S. A strategic mindset: An orientation toward strategic behavior during goal pursuit. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. 2020. Jun. T. 117, № 25. С. 14066-14072.
2. Dweck C. S. The Choice to Make a Difference. *Perspectives on Psychological Science*. 2019. Jan. T. 14, № 1. С. 21-25.
3. Dweck C. S., Yeager D. S. Mindsets: A View From Two Eras. *Perspectives on Psychological Science*. 2019. May. T. 14, № 3. С. 481-496.
4. Yeager D. S., Dweck C. S. What Can Be Learned From Growth Mindset Controversies?. *American Psychologist*. 2020. Dec. T. 75, № 9. С. 1269-1284.
5. Yeager D. S., Hanselman P., Walton G. M., Murray J. S., Crosnoe R., Muller C., Tipton E., Schneider B., Hulleman C. S., Hinojosa C. P., Paunesku D., Romero C., Flint K., Roberts A., Trott J., Iachan R., Buontempo J., Yang S. M., Carvalho C. M., Hahn P. R., Gopalan M., Mhatre P., Ferguson R., Duckworth A. L., Dweck C. S. A national experiment reveals where a growth mindset improves achievement. *Nature*. 2019. Sep. T. 573, № 7774. С. 364.

Лілія Тимченко,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

УКРАЇНА І НАТО: ІСТОРІЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Співробітництво України й НАТО має важливе значення для забезпечення національної безпеки й оборони нашої держави, особливо в умовах сучасної ситуації на Сході України. Посилення співпраці з НАТО є досить актуальним для нашої держави сьогодні.

Україна має тривалу історію відносин з Північноатлантичним Альянсом, яка розпочалася ще на початку 90-х рр. XX ст., після здобуття нашою державою незалежності. Базовим документом співпраці була Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО [11]. Переломним моментом у відносинах України й НАТО став 2002 р. У цьому році було прийнято Стратегію України щодо НАТО, в якій проголошено курс на повноправне членство в Альянсі. Напередодні Празького саміту НАТО у 2002 р. Україна наблизилася до наступного кроку на шляху набуття членства в НАТО – отримання Плану дій заради членства (ПДЧ). Але непослідовність політики з боку України щодо співпраці з НАТО перешкодила досягненню успіху. Представники НАТО наголошували, що в Україні неодмінно мають бути проведені реформи в політичній, економічній та воєнній сфері, зміцнено демократію, верховенство права та свободу слова. Незважаючи на те, що Україна не отримала ПДЧ, членство України в НАТО було закріплено у Законі України «Про основи національної безпеки України» у 2003 р. Оборонні аспекти євроатлантичної інтеграції нашої держави знайшли своє місце в Указі Президента України «Про воєнну доктрину України» 2005 р., а також у рамках Плану дій Україна-НАТО. 21 квітня 2005 р. у Вільнюсі під час засідання Комісії Україна – НАТО, було схвалено «інтенсифікований діалог між Україною та НАТО», який став черговим кроком на шляху підготовки держави до членства в Альянсі [5]. Протягом 2006–2008 рр. Північноатлантичний Альянс активно проводив політичний діалог з Україною й оголосив політику відкритих дверей щодо вступу України. На Бухарестському Саміті на рівні Глав держав та урядів держав-членів Північноатлантичної Ради у 2008 р. одностайно було погоджено Декларацію, у якій Україну (нарівні з Грузією) було запевнено в майбутньому набутті членства в НАТО [1]. У 2009 р. Україна й НАТО підписали Декларацію про доповнення Хартії про особливе партнерство, яка залишається основним документом у співпраці для них [2]. У 2010 р. Президент України В. Янукович своїм рішенням ліквідував міжвідомчу комісію з питань підготовки України до вступу в НАТО й національний центр із питань євроатлантичної інтеграції, а в Законі «Про основні напрямки внутрішньої і зовнішньої політики України» 2010 р. був проголошений позаблоковий статус України й співпраця з НАТО з питань, які становлять взаємний інтерес [3]. Це зумовило послаблення діалогу нашої держави з Північноатлантичним Альянсом. І лише у грудні 2014 р. Верховна Рада підтримала законопроект Президента України П. Порошенка про відмову від позаблокового статусу [14]. А внаслідок російсько-українського конфлікту, співробітництво між Україною та НАТО з 2014 р. значно активізувалося. 2015 р. характеризувався інтенсифікацією діалогу між Україною й НАТО. У травні 2015 р. була прийнята нова Стратегія національної безпеки, в якій одним із головних завдань є формування умов для вступу в НАТО [8]. У новій редакції Воєнної доктрини України від вересня 2015 р. визначено, що ключовими завданнями створення умов для відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності України є комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки до рівня, прийнятеного для членства в ЄС і НАТО, а також розвиток Збройних Сил України та західними стандартами та досягнення сумісності зі збройними силами держав – членів НАТО [12]. Знаковим був візит в Україну Генсекретаря НАТО Є. Столтенберга у 2015 р., під час якого підписали Спільну заяву щодо посилення оборонно-технічного співробітництва України з НАТО. Зазначений документ визначає пріоритетні напрями співробітництва та спрямований на підвищення взаємосумісності у сфері озброєнь, а також надання дорадчої допомоги Україні з питань реформування її оборонно-промислового комплексу та ефективного забезпечення ним потреб сектору безпеки й оборони держави [11]. У цьому ж році було затверджено вже два військових стандарти Міністерства оборони України на основі стандартів НАТО – STANAG 2920, STANAG 4926 [4]. Українська армія перейшла на аптечки за стандартами НАТО й підготовка військовослужбовців із тактичної медицини та санітарних інструкторів теж проводиться за стандартами Альянсу. Україна відновила участь у програмі НАТО «Процес планування та оцінки сил», що сприятиме посиленню взаємосумісності між збройними силами України й НАТО. Протягом 2015–2020 рр. неодноразово проводилися спільні навчання, які були присвячені зміцненню морської безпеки. Їх метою було відпрацювання процедур із кризового урегулювання за участю цивільного та військового персоналу в національних столицях, у штаб-квартирі Альянсу й обох стратегічних командуваннях НАТО. Наприклад, у липні 2020 р. проходили багатонаціональні військово-морські навчання Sea Breeze («Сі Бриз») в Одеській і Миколаївській областях, а також у північно-західній частині Чорного моря [6]. Ключовим системним документом розвитку співробітництва з НАТО та важливим інструментом здійснення реформ в Україні за підт-

римки Альянсу є Річні національні програми співробітництва Україна–НАТО (РНП), які розробляються з 2009 року. РНП-2015 затверджена Указом Президента України № 238/2015 від 23 квітня 2015 року. РНП-2016 затверджена Указом Президента України № 45/2016 від 12 лютого 2016 року. РНП-2017 затверджена Указом Президента України № 103/2017 від 8 квітня 2017 р. РНП на 2017 рік суттєво оновлена й удосконалена. Вона включає заходи з проведення реформ в усіх важливих сферах функціонування держави: від сектору безпеки й оборони до ключових соціально-політичних та правових реформ, боротьби з корупцією та децентралізації. Метою цих перетворень є наближення України до стандартів НАТО. РНП-2017 передбачає подальший розвиток політичного діалогу України з НАТО та нарощування всеохоплюючої практичної співпраці з Альянсом із залученням експертних, фінансових, матеріально-технічних та інших можливостей НАТО та держав-членів Організації задля посилення обороноздатності України та можливостей протидіяти триваючій російській агресії [9]. Програма також спрямована на виконання рішень, прийнятих за результатами засідання Комісії Україна – НАТО на рівні глав держав та урядів 9 липня 2016 р. у Варшаві. Зокрема, посилення підтримки нашої країни шляхом реалізації Комплексного пакету допомоги НАТО для України, у тому числі проектів у рамках відповідних Трастових фондів НАТО. Для України стратегічне партнерство з НАТО є важливим при реалізації євроінтеграційного курсу, оскільки доповнює процес реформування політичної та економічної системи нашої держави у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Потрібно пам'ятати, що країни ЦСЄ, які стали членами ЄС у 2004, 2007 і 2013 рр. спочатку стали членами НАТО. Можливо для України буде інакше, але європейська та євроатлантична інтеграція пов'язані та взаємозалежні. Угода про асоціацію не передбачає вступу до ЄС, тому членство у НАТО зберігає для України своє вирішальне значення як механізму залучення до ЄС.

Ефективність партнерства України з НАТО значною мірою залежить від політичної важливості та активності відповідальних владних інституцій в Україні, які й мають ініціювати та реалізовувати завдання, затверджені у низці нормативно-правових документів. У травні 2017 р. Уряд схвалив проект Указу Президента «Про Державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки» [8]. Головний акцент програми робиться на роботу з інформування населення в регіонах України. Керівництво НАТО, в особі С. Столтенберга, неодноразово наголошувало, що поки що мова не йде про вступ України у НАТО. За його словами, Україні потрібно сконцентруватися на реформах, щоб відповідати стандартам НАТО. У спільній заяві Комісії Україна–НАТО, прийнятій у 2016 р. мова теж не йде про майбутній вступ України в НАТО, а підтверджується прихильність подальшому розвитку особливого партнерства між Україною й НАТО, яке буде сприяти створенню стабільної, мирної та неподільної Європи [10]. Натомість НАТО пропонує Комплексний пакет допомоги, метою якого є зібрати воедино та розширити допомогу Україні, щоби держава збільшила свою здатність протидіяти агресії, гарантувати свою безпеку й проводити необхідні реформи, у тому числі в сфері безпеки й оборони.

Отже, співробітництво України та НАТО має важливе значення для забезпечення національної безпеки нашої держави. Поглиблення співпраці з Північноатлантичним Альянсом сприятиме проведенню демократичних реформ в Україні, а використання потенціалу та практичної допомоги держав – членів НАТО підвищить обороноздатність України для протидії агресії Російської Федерації, а також сприятиме реформуванню сектору безпеки й оборони та оборонно-промислового комплексу нашої держави за стандартами НАТО.

1. Бухарестський саміт НАТО завершився. URL: <http://maidan.org.ua/arch/arch2008/1207231649.html>

2. Декларація про доповнення до Хартії про особливе партнерство України і НАТО URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/950_021.

3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

4. Інформація щодо характеристики стандарту STANAG 2920 URL: <https://consafety.prom.ua/a176409-nformatsya-schodo-harakteristiki.html>.

5. Комісія Україна-НАТО 2005 р. URL: <http://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukraine-nato/commission>

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

7. Спільна заява Комісії Україна – НАТО на рівні глав держав та урядів. URL: <http://nato.mfa.gov.ua/press-center/news/49117-spilyna-zajava-komisiji-ukrajina-nato-pid-chas-varshavskykogo-samitu>.

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України: Указ Президента URL. <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>.

9. Питання координації євроатлантичної інтеграції України: Указ Президента України №296/2016. URL. <http://www.president.gov.ua/documents/2962016-20283>.

10. Україна відмовилася від позаблокового статусу URL. <https://www.pravda.com.ua/news/2014/12/23/7052990/>.

11. Хартія про особливе партнерство України з НАТО URL. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_002.

12. Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2018 рік: Указ Президента України №89/2018. URL. <http://www.president.gov.ua/documents/892018-23882>.

Юлія Христова,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

На сьогодні варто констатувати той факт, що небезпека поширення коронавірусу додатково обґрунтувала потребу у впровадженні альтернативних, дистанційних форм голосування виборців в межах карантинних заходів.

Як свідчить зарубіжний досвід, в умовах поширення коронавірусу більшість країн світу виявилися не готовими до організації та проведення виборів до органів державної влади та місцевого самоврядування.

У зв'язку з тим, що персональне голосування значної кількості людей у приміщеннях виборчих дільниць становила загрозу поширенню захворюваності серед населення, влада одних країн світу надала можливість своїм виборцям проголосувати достроково та /або поштою, інших – запровадила додаткові карантинні обмеження у приміщеннях для голосування або взагалі перенесла дату проведення чергових виборів.

Досвід країн, в яких все ж таки було організовано голосування на виборчих дільницях, свідчить про те, що більшість вжитих жорстких карантинних заходів виявилися ефективними для забезпечення належного рівня безпеки виборців.

Зокрема, обов'язкові вимоги щодо носіння захисної маски на обличчі, використання антисептиків, одноразових рукавичок, дотримання соціальної дистанції, вхідний контроль температури тіла виборця, чеська інновація голосування «drive-in» [1] та ін.

На окрему увагу заслуговують факти перенесення дати проведення загальнонаціональних, регіональних чи місцевих виборів у понад 50 країнах [2] світу, особливо без зазначення конкретної дати, у зв'язку з виникненням запитань щодо легітимності влади, повноваження якої були продовжені на невизначений строк.

Як аргумент на підтримку такої позиції принагідно зауважимо, що виборче законодавство деяких з цих країн взагалі не передбачає можливості відтермінувати початок виборчого процесу або будь-яку його стадію [3].

Проте навіть за таких обставин не обов'язково йдеться про те, що держави фактично не забезпечили належну реалізацію одного з основоположних виборчих стандартів, – принципу періодичності виборів, який знайшов своє відображення у Міжнародному пакті про громадянські й політичні права та інших міжнародно-правових документах.

Зокрема, у відповідності до статті 4 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права держави-учасниці можуть вживати заходів на відступ від своїх зобов'язань за умови офіційного оголошення надзвичайного становища, при якому життя нації перебуває під загрозою [4].

Наприклад, у Великобританії довелось ухвалити закон про надзвичайний стан, щоб створити правову основу для відкладення травневих місцевих виборів 2020 року на рік через пандемію COVID-19. Новий законопроект передбачає, що нинішні депутати місцевих рад пропрацюють ще один рік, а ті, які будуть обрані у 2021 році, працюватимуть три роки